

A bolsevizmus pusztításai Magyarország mezőgazdaságában

Írta:

Németh József
miniszteri tanácsos

A Marx féle elméletek értelmében, amelyek gyakorlati alkalmazására vonatkozó tanításokat a magyarországi bolsevizmus importálói és szellemi vezeterei Lenintől- és Bucharintól kapták, első dolga volt a földművelési népbiztosoknak rátenni a kezüket a 100 holdon felüli, vagyis a közép- és nagybirtokokra azon a címen, hogy hatalmukba kerítsék a mezőgazdasági termelés eszközeit. A kisbirtokos és középbirtokos parasztsággal szemben ezt nem merték rögtön alkalmazni. A kisbirtokosokra mint szövetségesekre kellett számítaniok a nagyobb birtok elleni harcukban. Mivel a bolsevista uralomnak karhatalmi ereje csak a főváros szervezett, ipari munkásságára és munkakerülő, jóformán társadalmon kívüli elemeire, végül a fegyházak és börtönök töltelékére támaszkodott, a földművelő nép ellen nemcsak hogy nem mertek eleinte erőszakosan fellépni, de inkább kedvében jártak, hogy amint lehetséges, a bolsevizmus hadseregét a parasztokból is toborozhassák. Röviden megvilágítjuk, micsoda eredményekkel igyekeztek megvalósítani a magyarországi bolsevisták a szocialista kommunista elveket a magyarországi mezőgazdaságban.

I. Bolsevista gazdálkodás a nagy és középbirtokokon.

A bolsevista gazdálkodás megszervezése a nagy és középbirtokokon már 1919 téli hónapjaiban megkezdődött. Hamburger Jenő, egy, a háború alatt hadiszolgálatban volt s bolsevista üzelmek miatt hadbíróvási eljárás alatt álló orvos kezdte meg, akit a Károlyi-kormány földművelésügyi minisztere Somogy vármegye területére a termelőszövetkezetek szervezése címén küldött ki. Hamburger tehát még a jogrend látszólagos uralma idején megszervezte a községi, járási és vármegyei központi munkástanácsokat és üzemi tanácsokat. A bolsevista uralomnak március 24-én a hivatalos lapban történt proklamálása után a kommunizmusnak ezek a szervei rögtön működésbe jöttek. Természetesen nem mint a Károlyi-kormány alatt-szó volt róla, a kisbirtokosság és munkásság részére kisajátítandó nagy- és középbirtokok kezelői, hanem mint föltétlen urak és parancsolók.

Azzal kezdték a dolgukat, hogy a nagy- és középbirtokok tulajdonosait, bérlőit és gazdasági kezelőit megfosztották mindenféle rendelkezési jogtól. Voltak rá esetek, amikor a cselédség erélyesen

állást foglalt a tulajdonos gazda, a bérlő, vagy egyik-másik gazdaszert mellett. Az ilyeneket legalábbis lakásukból nem űzték el, sőt mint szakértő közegeket meg is hagyták a birtokon. Számos kiváló gazdaként ismert nagy- és középbirtokost azonban könnyörtelenül elűzték, vagy csak éppen lakásában és egy kis belsőségnek, udvarnak, kertnek használatában hagyták meg. Elvették azonban az ilyenektől is a fogatokat, a tejelő és ígás állatokat, a sertéseken és a baromfiudvaron való rendelkezést. Úgy, hogy az ilyen enyhébb elbánásban részesített gazdák élete is nagyon sivár és kilátástalan jövőt mutatott.

A kommunista gazdálkodásnak a szervezete az volt, hogy vagy a termelőszövetkezet vette át a gazdálkodást, a birtok közvetlen kezelésére szakembereket, lehetőleg a már működőkből választva — alkalmazott, vagy pedig a földművelési népbiztosság által kinevezett szakemberek gazdálkodtak. A gazdálkodást a községi, járási és vármegyei direktóriumok ellenőrizték. Az ellenőrzés persze inkább politikai volt. Az alkalmazott szakemberek, az alább érintendő körülmények miatt, teljesen tehetetleneknek bizonyultak. Az úri kastélyok és lakóházak belső berendezése, a fehérmű- és ruhakészlet, általában közprédára jutott, vagyis a bolsevista helyi hatalmasságok, munkástanácsi és üzemi tanácsi tagok használatába került. Azoknak az úri birtokosoknak, bérlőknek és gazdaszerteknek azonban, akiknek a cselédség vagy a munkástanácsi tagok között haragosa volt, föltétlenül menekülnie kellett. A szomszédos Ausztria nagyobb városai és az osztrák határhoz közel levő azon falvak, amelyekre a bolsevista uralom teljes intenzivitással nem terjedt ki, megteltek ilyen menekültekkel. Különösen nagy arányokat vett az úri birtokosok menekülése április második felében, amidőn Návay Lajos meggyilkolásának híre ment. Ez a munkásság érdekében sokat dolgozott, erős szociális érzésű és politikai programjában is munkásbarát nagyobb birtokost, az őt túszként elhurcoló terroristák, pusztán előkelő kinézéséért, egyik vasúti állomáson gyilkolták meg.

A bolsevista uralom a nagy- és középbirtokok kezelését úgy szervezte meg, hogy az üzemi költségeket a járási és vármegyei munkástanácsok a szintén szocializált, vagyis a bolsevista uralom által átvett fővárosi és vidéki pénztintézeteknél utalják ki. Természetesen az illető birtokos meglevő folyószámlája terhére.

Ezek az üzemi költségek már a Károlyi-kormány alatt föllálított vármegyei munkabér megállapító-bizottságok működése folytán óriásilag emelkedtek. A haszonnal való gazdálkodást már e munkabérek is lehetetlenné tették. Nagyon természetes, hogy a mint a bolsevista uralom a közép- és nagybirtokokra kiterjeszteni igyekezett az ugynevezett szociális termelés áldásait, az üzemi költségek még lehetlenebb arányokat öltöttek.

A mezőgazdasági szociális termelés üzemi költségeiről a következő adatok nyújtanak tájékozást:

A gazdasági napszamosok munkabérét a földművelésügyi népbiztosság május hó 6-án állapította meg a következőképpen: Férfi napszamos napibére a fővárosban és környéken 30 korona, nőé

25 korona, ifjaké 15 korona, gyermekeké 10 korona. A fővárostól távolabb eső (vidéken pedig 25—20—12 és 8 korona.

Ugyane rendelet szerint a mezőgazdasági cselédek, vagyis szegődményesek munkabérét és természetbeli, meg földjárandóságát vármegyénként egységesen a vármegyei munkás és katonatanács volt hivatva megállapítani. Pest vármegyében például május első napjaiban a következő javadalmazás állapított meg a gazdasági cselédeknek: Béresek (ökrösfogatkezelők); kocsisok, csőszök (gazdasági örök), tehenészek, kanászok (sertéspásztorok), gulyások (szarvasmarhapásztorok), juhászok, gőzekekormányosok évi fizetése: készpénzben 1000 korona. Terményekben 8 mm. buza, 10 mm. rozs, 6 mm. árpa, 32 kg. szalonna, 32 kg. só, 24 kg. petroléum, nyolc, métermázsa keményfa Vagy tizenkét mm. puhafa, vagy huszonnégy métermázsa barnaszén, vagy szabad tőzegszedés. Földilletményben: 2000 négyszögöl tengeri- és burgonyaföld, 300 négyszögöl kert. Állattartásban: két darab kocartatás, 9 hónapig két darab malaccal, 1 tehéntartás, 6 hónapig borjastól. Kovács, bognár stb. készpénzfizetése évi 2000 korona. Természetbeni illetmények ugyanazok, mint a többi szegődményeseké. A gépész készpénzfizetése 3000 korona és a felsorolt természetbeni, meg földilletmények. A béresgazda (az összes ökrigásfogatok felügyelő kezelője), valamint a cséplőgépfűtő 20 százalékkal többet kap, mint a gazdasági cselédek.

Hallatlanul emelkedtek a termelési költségek a nagyobbbrészt szükségessé vált vetőmag, eszköz és gépalkatrész beszerzésekkel is. A szovjetkormány április 10-én például a takarmányrépamagot mm.-ként 2600, a cukorrépamagot 900, a lóheremagot 2000, a lucernamagot 1500 koronával maximálta. Természetes, hogy ilyen árakon is csak az tudott beszerezni, aki az ugynevezett szocializált raktárak valamelyikéhez férközhetett. Az állami és egyéb gazdaságokból ilyen raktárakban összeharácsolt vetőmagvakat meg lehetett szerezni a maximális árakon, egyébként azonban sokkal drágábban.

A gazdasághoz szükséges eszközök, felszerelési tárgyak, anyagok és gépalkatrészek beszerzésének drágasága a legtöbb gazdaságnak üzemköltségeit csak azért nem szaporította, mert a beszerzés lehetetlen volt.

A nagy- és középbirtokokon a termelést már ezek a körülmények is nagyon súlyosították és korlátozták. De még inkább korlátozta a bolsevista uralomhoz csatlakozó munkásokban mutatkozó szellem. Ezt a szellemet legvilágosabban egy nagyobb üzem vezetője és a munkások között lefolyt szóváltásból véljük illusztrálhatni. A gazdaság vezetője (egy volt gazdatiszt) a következő szavakkal buzdította munkára a már hosszabb idő óta munkakerülő embereket: "Az Istenért, dolgozzatok, hiszen a magatokét munkáljátok!" Erre, a többiek helyeslő mozgása közben, így felelt az egyik bolsevista munkás: "Hát hol látott, elvtárs, olyan nagybirtokost, aki maga is kaszál és kapál?" A munkakerülés, a nemtörődömség, a könnyű megélhetésre való törekvés együtt járt az ugynevezett szocialis termelés behozatalával.

Mint a gazdasági élet minden ágában, úgy a mezőgazdaságban is a bolsevista rendszer csak a meglevő készletek elfogyasztásáig, a mások által végzett munka gyümölcsének élvezetéig és használatáig tudott menni. A termelést azonban halálosan megbénította.

Szakértő gazdák számításokat tettek aziránt, hogy a szociális termelésben egyes termények előállítása mennyibe került. Ezek eredményeiből csak annyit jegyzünk fel itt, hogy a magyar föld legolcsóbban előállítható, mert aránylag legkevesebb munkával és befektetéssel járó terményének, a búzának előállítási ára mm.-ként 180—320 korona között ingadozott. Pedig a termelési költségek egyik jelentékeny tényezője, az állami adófizetés teljesen megszűnt. Szerencsére ez a termelési rendszer az országnak csak igen kis részére terjedt ki. A 63 vármegye közül csak hétnek területe esett egészen bolsevista uralom alá, míg további 12-nek csak egy vagy több járása. Már ez a körülmény is szükségessé teszi, hogy az ország központi vidékeinek lakossága téli megélhetési szükségleteit a bolsevista uraimtól megmenekült, megszállott, északi, keleti és déli perifériális vidékek terményeivel pótolja. Ha ez bármi okból lehetetlen lenne, akkor az ország fővárosának és környékének 8—10 millió lakosa, az egyéb súlyos nélkülözéseken kívül, még éhínségre is lesz kárhóztatva.

A mezőgazdasági termelésnek a bolsevista rendszerben és szellemben mutatkozó akadályait és sorvasztó betegségeit hiába próbálta a népbiztosság rendeletekkel elhárítani és gyógyítani. Rendeletileg kötelezte ugyanis a szervezet szerint hatásköre alá tartozó munkás- és üzemi tanácsokat, hogy a dohányt, a kendert és a lent, a cukorrépát a tavalyival azonos területeken termeljék. Ezeket a terményeket a kommunista kezelésbe átvett nagy- és középbirtokokon csak ott lehetett előállítani, ahol a munkástanács a vetőmagvakat el nem pocsékolta, vagy ahol vetőmagot a népbiztosság útján szerezni tudott és ahol a munkátlanság szelleme nem tette lehetetlenné az intenzívebb munkát igénylő termények produkcióját. Vagyis csak inkább kivételeseknek mondható kevés esetben.

A bolsevista kormány egyik április hó 20-án megjelent kommunikéje szerint összesen hárommillió kataszteri holdon (egy kataszteri hold=fél hektár=1.5 acre) alakultak termelészövetkezetek, vagyis ilyen területű nagy- és középbirtokok jutottak bolsevista kezelésbe. A legjobban el volt terjedve ez a gazdálkodás Somogy vármegyében, ahol 600.000 holdon 270 termelészövetkezetet alakított Hamburger, még a Károlyi-kormány utolsó napjai alatt. A többi 18 vármegyében tehát aránylag kisebb tért tudott foglalni a bolsevista termelési rendszer. Az itt levő nagy- és középbirtokokon a termelési biztosok és vármegyei munkástanácsok gazdálkodtak nagyjából, de csak olyan eredménnyel, mint a termelészövetkezetek.

A mezőgazdasági munkásoknak és gazdasági cselédeknek sorában különösen nagy erkölcsi pusztításokat vitt végbe a bolsevizmus. A kommunista agitátorok kiölni igyekeztek a munkásokból

és cselédekből minden jó érzést, mely őket a gazdasághoz, annak virágzásához, a tulajdonoshoz, vagy a gazdálkodás értelmiségi vezetőihez kötötte. Igyekeztek megrendíteni hitüket a vallásban, a keresztény erkölcsben, az állam rendjében és törvényeiben. Nem a bolsevista agitátorokon s a hozzájuk csatlakozó gyengébb értelmiségi és erkölcsű munkásokon és cselédeken múlt, hogy ez az agitáció és a vele járó brutális terror nem pusztította el teljesen a nagy- és középbirtokokon a termelés lehetőségét. Inkább az volt a termelés szerencséje, hogy a bolsevista uralom már kész őszi béművelési munkákat talált, az aratás elején pedig már megszűnt/s így az őszi munka lehetetlenné tételében már nem versenyezhetett a vele teljesen azonos hatású román megszállással.

2. A bolsevizmus és a földművelő parasztság.

A kommunista kormányrendszer a száz holdon felüli birtokokat közép- és nagybirtokoknak, az azon aluliakat pedig kisbirtokoknak minősítette. A valóban igen sok, magát egyszerű földművelőnek, parasztnak tartó s paraszti módon élő birtokos van az Alföldön és a Dunántúl, akiknek száz holdon felüli birtoka van. A bolsevizmus azokkal szemben, akik földjüket maguk művelik, vagy ha bémunkásokkal is, de a nehezebb testi munkában résztvesznek, egyszerűen a földművelő parasztsággal szemben külön taktikát követett.

Nem igen merte sanyargatni a 100 holdon felüli parasztbirtokosokat sem, de üldözte a száz holdon aluli kisbirtokosokat is, amennyiben azok az értelmiségi osztályhoz tartoztak.

Már utaltunk rá, hogy a bolsevista vezetők -a vörös haderő erőteljesebb fejlesztésével a földművelő parasztság tömegeire számítottak. Nyílt kifejezésre jutott ez a számítás május hó 10-én, amikor a vörös hadsereg gyors kiépítése nagyon égetőnek mutatkozott. E napon a szovjetkormány kihirdette a 10 holdon aluli szőlők és a száz holdon aluli földbirtokok adómentességét. A vidéki szovjeteknél működő, tehát a falusi földművelő néppel érintkező közegeknek az volt az utasítása, hogy a parasztokkal csíjában bánjanak. Sok esetben még azt is megengedték a falusi földművelőknek, hogy megmaradjon a papjuk, a jegyzőjük, egy-egy a nép között kedvelt földbirtokos vagy gazdatiszt, ha a nép állást foglalt mellette. Hogy a parasztoznak kedvében járjanak, a bolsevisták sok nekik nem tetsző s velük nyíltan ellenséges elemet voltak kénytelenek meghagyni a nép által kívánt helyen.

Ez a taktikázás azonban nem sok eredménnyel járt. A földművelő nép sok helyütt nyílt és fegyveres ellenforradalmi akcióba lépett a szovjetkormány ellen. Sajnos, ezek az akciók, melyek máimájusban különösen Pest-, Szolnok-, Tolna- és Fejér vármegyékben megindultak, nem voltak kellően megszervezve és nem volt szakavatott katonai vezetésük. Bár igen kis erő kellett volna hozzá, nem tudtak a fővárosba vonulásig eljutni. Sőt a legtöbb helyütt elég volt a terror-csapatoknak egy pár gépfegyverrel vagy ágyúval

megjelenni a mozgolódó községekben, hogy az ellenforradalmi mozgalom véresen elfojtassék. Az ilyen véres munkában különösen buzgón foglalatzkodott Szamuely Tibornak az volt a gyakorlata, hogy az ilyen mozgolódó községekben 10—20 tehetősebb és tekintélyesebb gazdát fölakasztatott vagy föbelövetett és a fölállított gépfegyverek meg terrorista-csapatok fenyegetése mellett több százezer koronányi sarcot vetett ki a községre s a fölálítható élelmiszereket elvitte. Úgy a pénz, mint az élelmiszerek a rablóuralom főembereinek kezébe kerültek. Néha azonban megjelent egy-egy hivatalos közlemény, hogy ennek meg ennek a községnek proletariátusa ennyi meg ennyi métermáza élelmiszert juttatott a fővárosi munkásságnak. Ezeknek az élelmiszereknek a származási módját a Szamuelyék fent említett eljárása magyarázza meg.

Különösen nagy lett az ellentét a földművelő nép és a szovjeturalom között akkor, amikor a Szamuely-féle vérengzéseknek híre ment s amikor a falusi nép mindenütt egy akarattal tagadta meg a szovjetkormány által hamisított primitív nyomású bankjegyeknek, az ugynevezett szovjetpénznek vagy fehér pénznek elfogadását. Ez a legsúlyosabb csapást mérte a szovjeturalomra, mert rendkívül megnehezítette a főváros élelmezését és az itteni ipari munkástömegeknek, akik a szovjeturalomnak főtámaszai voltak, napról-napra azt mutatta-, hogy az a hamis pénz, amit a szovjetkormány olyan bőkezűleg osztogatott a munkásoknak, tulajdonképpen semmit sem ér.

Július hó folyamán már rendkívül súlyosokká váltak a főváros élelmezési viszonyai. A szovjetkormány először azzal próbálkozott meg, hogy minden uralma alatt álló vármegye állatállományának 5%-át adja át önként a főváros táplálására. Körzeteket állapított meg a kormány, amelyek határain belül csak egyik-másik beszerző közegének volt szabad gyümölcsöt, zöldséget és főzeléket a főváros számára vásárolni. De mindez intézkedések semmiféle eredményre sem vezettek. A földművelő nép passzív ellentállásával szemben a szovjetkormány tehetetlennek bizonyult. A fővárosi központi munkástanács heti ülésein mind gyakoriabbakká lettek az élelmezési panaszok és a kényszer-rendszabályokat sürgető, erélyeskedő fölszólalások. A szovjetkormány tagjai azonban maguk sem tudtak a panaszkodásnál tovább menni. Az így nyilvánossá lett tehetetlenség bomlasztólag hatott a vörös hadseregre, melyet a közeledő román haderőnek semmi fáradtságába sem került teljesen szétugraszítani. De bomlasztólag hatott a szovjeturalom fővárosi támogatóira is. Így határozták el a fővárosi munkásszervezetek július utolsó napjaiban azt, hogy a bolsevista kormány helyébe szakszervezeti vezetőkől álló minisztereket állítanak. A román hadsereg csak órákkal rövidítette meg a bolsevista uralom életét, mert az a vörös hadsereg és a bolseviki vezetők kormányzati tehetetlenségében már július derekán kimúlt. A főváros utcáin nyíltan beszélgették az emberek, hogy a vörös uralom hullá, csak olyan kell, aki félrerúgja.

A földművelő nép körében mind általánosabbá vált a meggyő-

ződés, hogy a bolsevista-rendszer mindent megőröl, amit ő szentnek tudott: családot, egyházat, tulajdont és hazát. Ez a meggyőződés lett azután a megteremtője a magyar nemzeti hadsereg példás fegyelmi és önzetlen hazafiasságtól áthatott csapatainak.

3. A magyar mezőgazdaság a szovjeturalom után.

A Kun Béla és társai által vezetett bolsevista-kaland tette lehetővé azt, hogy a román csapatok az ország fővárosának környékét, sőt a Dunántúl nagyrészét is megszállják. A megszálló csapatok kíméletlen zsákmányolása azután a földművelő néptől is elszedte azokat az értékeket, amelyeket a bolsevista uralom nem mert elvenni. Népünknek csak igen kis része, a Rábán túli vidék lakossága menekült meg a bolsevista uralom által földidézett ellenséges megszállás súlyos következményeitől.

A nagy- és középbirtokokon a bolsevizmus által hátrahagyott állapotokat könnyű elképzelni. Mindeniken fölbomlott a megszo- kott kezelési és gazdálkodási rend. Megfogyott az igáserő s mindennemű élő és holt fölszerelés. A birtokosok folyószámlái a birtok értékével felérő folyószámla-tartozásokkal vannak terhelve, melyeket a bolsevista kezelés szedett fel, hogy a képtelenül magas munkabéreket és egyéb termelési költségeket fizethesse. Május hó folyamán a termelőszövetkezetek fölszállították a fővárosba a hatalmukban levő nagyobb birtokok egész juhállományát. Júniusban már annyira kifogyott a hústadó állatállomány a szovjeturalom alatt álló területen, hogy a növendék- és tenyészszarvasmarhákra került a sor. Sertéshúst, mivel a sertéstenyésztést főleg kiszékelik üzik, csak lánckereskedelem útján kapott a főváros lakossága. Az uradalmakban levő sertéseket a szovjethatalmasságok szűkebb társasága emésztette föl. A vörös csapatok állomáshelyükön közvetlenül kipusztították a marha- és baromfiállományt. Az országnak a bolsevista uralom alatt álló része mezőgazdasági termelő erejében rettentőül megcsönkítva állott már a nyár elején. A román megszállás azután még folytatta a halálos csapásokat és bizonyára sok virágzó nagy- és középgazdasága van az országnak, mely a leg-sivárabb kilátásokkal megy neki a jövő termelési évadnak,

4. Kik voltak a földművelési népbiztosok?

Március hó 22-én négy akkor kinevezett földművelési népbiztos foglalta el a földművelésügyi minisztérium vezető helyeit.

Csizmadia Sándor, az egyszerű alföldi mezőgazdasági cseléd- ből tett költő és lapszerkesztő, a Károlyi-kormány alatt kapott államtitkári állást cserélte föl a népbiztossággal. De a hivatalában csak néhány napig maradt. Március 30-án megjelent egy verse, amelyben mindenekelőtt és mindenekfölött magyarnak vallotta magát. E megnyilatkozásáért a nemzetköziség jelszavaira esküvő bolsevista kormányzótanács megfosztotta hivatalától és őrizet alá helyezte.

A többi három népbiztos neve volt: Hamburger Jenő, Nyisztor György és Vantus Károly.

Hamburger Jenő foglalkozására nézve orvos és a képzetesebb kommunista-agitátorok közül való volt. A mezőgazdaságot nem is tanulta, nem ismerhette és népbiztosi pozícióját csak a Somogy vármegyebeli proletariátusnak a birtokos gazdák ellen való megszervezése által szerezte.

Nyisztor György a földműves munkások országos egyesületének volt egyik vezető embere, fűrészgyári napszámos. Műveletlen és tanulatlan ember, aki úgy külsejében, mint belső szellemi világában nagyon alsórendű existenciának bizonyult. Izgató beszédeiben, melyeket hivataloskodása alatt tartott, a Marx-féle eszméket a saját maga durva és vérszomjas lelkéből fakadó frázisokkal keverte.

Sem benne, sem Vantus Károlyban, aki a mezőgazdasággal soha sem foglalkozott, nem volt szikrája sem annak a szakértelemnek, tanultságnak és szellemi erőnek, ami egy kormányzati ág vezetéséhez, bármiféle politikai rendben is, föltétlenül szükséges. Vantus különben mint Kun Bélának Oroszországban a hadifogságban szerzett barátja és ismerőse került a bolsevista hatalomnak szóbanlevő polcára.

A kormányzati hatáskört úgy osztották meg egymás között, hogy Hamburgeré volt a fővezetés s ő intézte a nagyobb intelligenciát igénylő ügyeket. Nyisztor a mezőgazdasági munkásügyeknek, Vantus pedig a kisebb gazdasági ágaknak volt az intézője.

A tulajdonképpeni intéző hatalmat azonban nem a nevezett népbiztosok, hanem egy Hevesi Ákos nevű politikai megbízott gyakorolta. Ez az ember gazdatiszt volt és ittas állapotban embert ölt. Ezért börtönbe került s miután szakítania kellett a gazdatiszti pályával, a fővárosnak egyik gazdatiszti szervezetében kapott irodai állást. Ez állásából került Hamburger oldala mellé, mint majdnem teljhatalmú megbízott. Szintén személyes jó barátja volt Kun Bélának. Hevesi kíméletlenül üldözőbe vette a földművelésügyi minisztérium tisztikarának legjavát s kétes existenciájú zsidó ifjakkal tömte meg a hivatalt. Május elején mint székesfehérvári városparancsnok tette nevét gyűlöltté és átkozottá. Köztudomású róla, hogy tevékeny részese volt a bolsevista uralom erőszakosságainak és rablásainak, sőt az alattomos korrupciótól sem maradt távol. Bűnlajstromát a most folyamatban levő birói vizsgálat fogja konkrét módon megállapítani.

Természetes, hogy a földművelésügyi kormányzásnak más légkörben fölnevelkedett és kipróbált tisztikara ilyen elemek vezetése alatt teljesen megbénult. A bolsevista uralom alatt szünetelt a földművelésügyi kormány működése. Annál súlyosabb és terhesebb feladatok várnak rá most a bolsevista uralom által hátrahagyott romhalmaz eltakarításánál és a magyar mezőgazdaság újjáépítésénél.